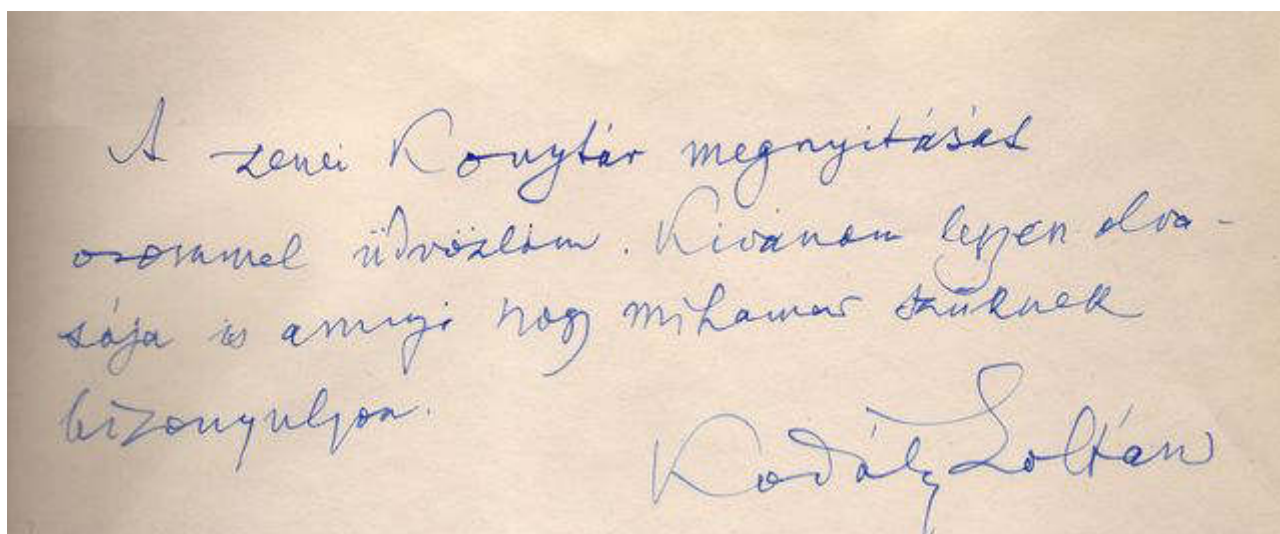


**MOZAIKOK**  
**A Kodály ügyben**  
(2013)

1.) „Legyen a zene mindenké!” Igen. Legyen! De melyik zene? Az arányok nem jók, ezt illeti kritikával több ezer zenetanár. Tengernyi kérdése és javaslata van ennek a csodálatos embernevelő, világot szépítő kultúracsapatnak: a magyar zenetanároknak.



„Legyen a zene mindenké!” Ennek a kodályi gondolatnak a jegyében nyitotta meg 1964. május végén személyesen a Tanár Úr a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményét (Budapest V., Fehérhajú u.) és adta át a nagyközönségnek. Kodály a következőket írta be a könyvtár emlékkönyvébe: „A zenei könyvtár megnyitását örömmel üdvözlöm. Kívánom legyen olvasója is annyi, hogy mihamar szűknek bizonyuljon.”

2.) Néhány égető kérdés: ~ Bye Alex vagy/és Kocsis Zoltán? ~ Ismertetlen, gyenge zeneszerző vagy/és Schubert? ~ Minden nap torna-óra vagy fele zene-óra? ~ Léleknevelés vagy/és testnevelés? ~ Legyen a foci mindenké! Vagy/és Legyen a zene mindenké? ~ Miért késlekedünk még mindig a Kodály rendszer beillesztésével a világörökségek méltó gyűjteményébe? Ha a Matyó hímzés is megérdemli, akkor a Kodály hagyaték is. ~ Miért szüntettük meg a 20. század legzseniálisabb iskolatípusát: az Ének-zenei Általános Iskolát? Britten, Menuhin, Sosztakovics ámulva csodálta. Az általános tanulmányi eredmények nagyon magasak voltak a mindennapos zenetanulás következtében.

3.) Miért legyen a zene mindenké? Mert: a zene, az élet lelke, a költészet és matematika ötvözete, a rendezett hangok szépsége és szent harmat, amely életnedvet permetez szürkeszikkadt hétköznapjainkra.

Debrecen dolga: nemcsak  
a saját zeneéletét fejleszteni, hanem  
a környékre kisugárzó működéssel  
hangzó életre bírni a néma berkeket.  
Kodály Zoltán

A Gulyás György által vezetett Debreceni Leánykar és Zeneművészeti Szakiskola 1957. június 23-án a Mester jelenlétében vette Kodály Zoltán nevét. Az ünnepségen Kodály ekképpen határozta meg a debreceniek feladatait: „*Debrecen dolga: nemcsak a saját zeneéletét fejleszteni, hanem a környékre kisugárzó működéssel hangzó életre bírni a néma berkeket.*”

4.) És még miért legyen? Mert a klasszikus zene segít emberlétünk harmóniájának megteremtésében, mivel a zene a Lentből a Fentbe emeli még a legracionálisabb elméket is. – Humánusabbá tesz bennünket, segít, hogy becsüljük a Rendet és a Szépet, hogy legyünk alázatosabbak, szertettel átitatottak, áradóak. Így kerülünk közelebb Istenhez! – Mi, zenetanárok hiszünk a zene mindenható erejében. (Én például talán nem is tanár vagyok, hanem a „szív kertésze”.)

5.) Az újkor Magyarországon az oktatáspolitikát teljesen elhanyagolja a nívós zenei nevelést, mert a kodályi aranykort egy vészhelyzet váltotta fel: a kommersz Amerika-utánzás kora köszöntött ránk. Ez nagy baj.

6.) Azért nagyon rossz ötlet az amerikai-utánzás, mert az USA-i és a KANADA-i nevelési rendszer már a 20. század 80-as éveiben teljes csődbe jutott: „... a tudás utáni vágy megszűnt és felváltott a szorgalmas tanulástól való mély irtózás és a harmadosztályú értékek iránti lelkesedés...” (A. D. Bloom). Vajon tényleg ezt akarjuk mi utánazni? Képtelenség. Teller Ede intését is megszívlelhetjük: „Ma azt tartják haladásnak, hogy minél több ember éljen jól. A demokrácia oda fejlődött, hogy csak az a szellemi termék számít értékesnek, amelyet még a legbutább ember is megért. Én ezt a legbutább embert szívesen etetném, de azt semmiképpen sem szeretném, hogy a szellemi haladást hozzá igazítsák.”

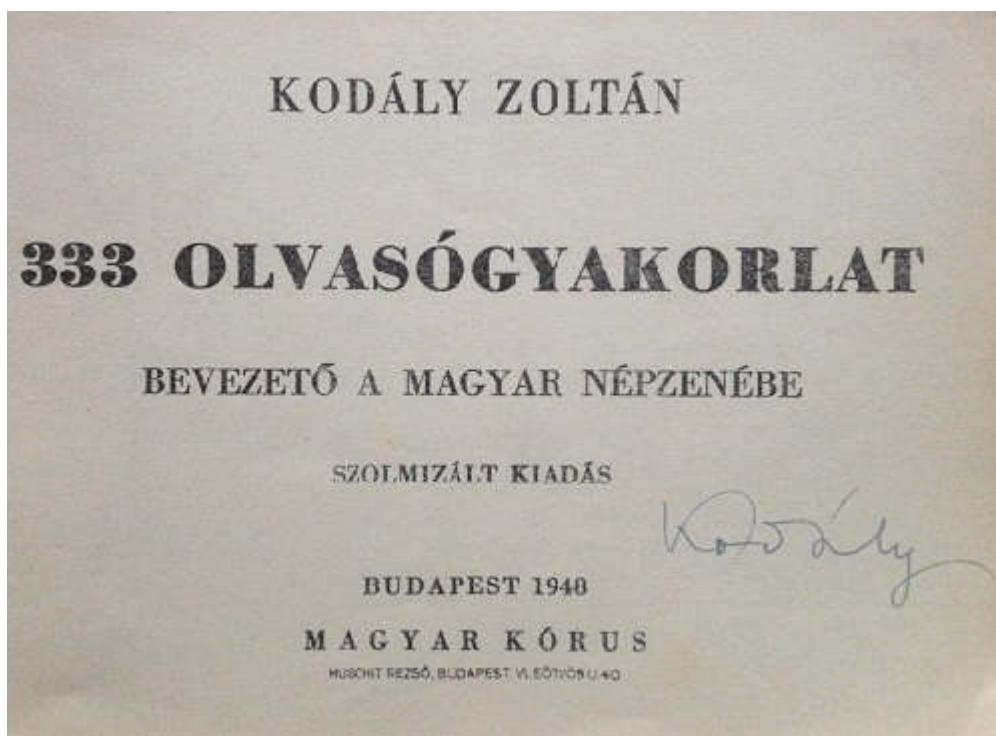
7.) Már egy évtizede is (2003) írtam egy levelet Mádl Ferencnek, Orbán Viktornak, Magyar Bálintnak, egy-egy jajkiáltást. Két javaslattal éltem:

a.) Alakítsunk egy KODÁLY RENESZÁNSZ BIZOTTSÁGOT, amely visszaállítja a ledöntött értékeket;

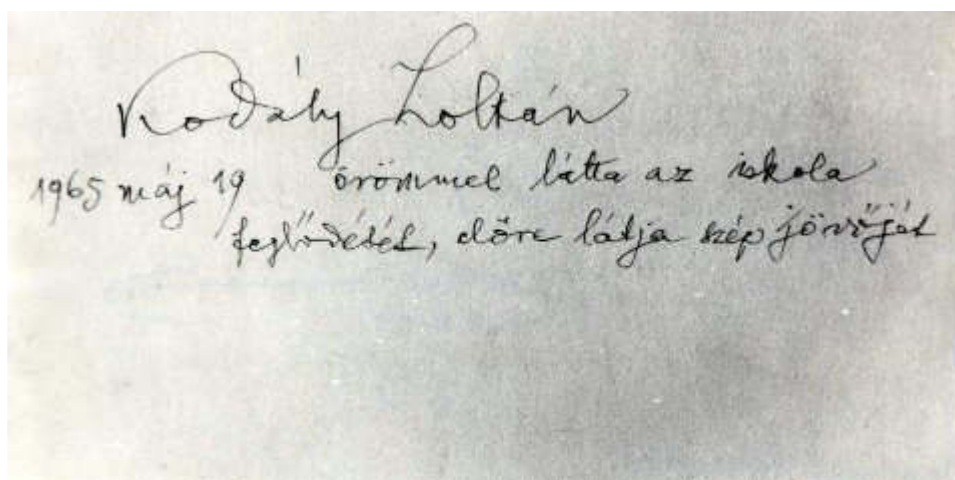
b.) Kerüljön fel a Kodály koncepció a VILÁGÖRÖKSÉG hivatalos listájára.

Mádl Ferenc és Orbán Viktor kitűnőnek tartották javaslataimat, Magyar Bálint másképpen látta a Kodály ügyet. S hogy mi történt 2003 óta ez ügyben? Semmi.

Lelkes fogyasztók, mohón gazdagodók, technikai akrobaták lettünk mára, de mégis félemberek maradtunk: hiányzik belőlünk az emelkedett belső töltés.



8.) És! A kapitalizmus megérkezése mellett még egy történelmi változás is ránk köszöntött: egy új típusú magyar, az EUROMAGYAR” van születőben. Ezért, ha most nem vesszük elő az európai-magyar józan eszünket, akkor éppen most veszünk el a nagy gyűjtőmedencében. Kodály éppen ezt akarta megakadályozni. Segíteni akart ennek a nagyon tehetséges népnek, hogy el ne vesszen. Ez volt az ő népboldogító, gyönyörű gesztusa.



Kodály Zoltán 1965. május 19-én a dunaújvárosi Mórca Zsigmond Általános Iskolába látogatott. Ez alkalomból készült a beírása ez emlékkönyvbe. (Dunaújváros-Helytörténeti adatbázis)

9. Elfordulni és cserben hagyni a Kodály kincset, körülbelül akkora véték, mint a Nemzeti Színház lebontása volt, vagy a Lánchíd lebontása lenne. Igaza van Szegő Andrásnak, aki így nyilatkozott az Újságban: „a magyar kultúra legádázabb árulása, hogy a Kodály módszer elsilányult.”

10. Van mire büszkének lennünk! Legyünk is, hisz’ a világbéli megbecsültségünk is csak saját örökségünk öntudatos felmutatásával növelhető. „Légy valaki, ha valakinek akarsz látszani...”- tartja a mondás. Ám menjünk Európába, tartozunk Európához - ha ilyen erős mehetnékünk van, ám menjünk oda, ahol már régen ott vagyunk – de ne önmagunk nélkül. Vigyük a kincseinket! Például nyissunk Kodály Iskolákat Brüsszelben, Rómában, Berlinben!

Budapest, 2013. augusztus 24.

\*\*\*

\* **Bartalus Iona** Köröstarcsán született. Zenei tanulmányait Farkas Istvánnal, a Község nagy tehetségű énektanárával kezdte, majd a szintén köröstarcsai születésű Gulyás György nemzetközi hírű karnagy zeneiskolájában, Békés-Tarhoson folytatta. Debrecenben érettségizett kitűnő eredménnyel.



A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolát kitüntetéses Vörös Diplomával 1963-ban végezte el. Tanított a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, Budapesten. Több száz bemutató órát tartott külföldi és magyar szakembereknek, kulturális és politikai delegációknak. Évtizedek óta számos továbbképző tanfolyamot tart országszerte zenetanárok részére.

A magyar Televízió felkérésére 51 zenei tárgyú filmet készített, amelyek országszerte rendkívüli sikert arattak. Sorozatai: „Gyere pajtás énekelni”, „Dúdoló”, „Kétszer kettő gyakran öt”, „Legyen a zene mindenkié”. Valamennyi sorozatát nívódíjjal tüntette ki a Magyar Televízió. A Duna Televízió főszerkesztőjeként mintegy 90 zenei tárgyú programot készített. Sorozatai: „A zene arcai”, „Zene tolmáccsal”, „Maratoni koncert '97”, „Maratoni koncert '99”, „Szép zenék délutánra” és a „Ringató”. Portréfilmjei: Kocsár, Kobajashi, Ádám Jenő, Lórántffy, Érdi Tamás, Farkas Ferenc, Bárdos és Bozay.

Nemzetközi tevékenysége 26 éves korában kezdődött. Az elmúlt három évtizedben tanított Ausztráliában, Japánban, az Amerika Egyesült Államokban, Kanadában, Bulgáriában, Csehszlovákiában és Jugoszláviában.

Kanadai zenepedagógiai tevékenysége 1967-ben kezdődött Torontóban. Bartalus Ilona a Kodály-módszer külföldi átültetésének kanadai szakembere. 6 évig tanított vendégprofesszorként a Nyugat-Ontáriói Egyetemen Londonban, 2 évig a Wilfrid Laurier Egyetemen Waterlooban, majd 9 évig volt tanszékvezető tanár a Victoria Conservatory of Music Zeneelméleti Tanszékén. Kanadában is rendszeresen ad elő és tart továbbképzéseket az ország különböző államaiban. Az elmúlt negyvenhárom évben negyvenegy Nyári Egyetemet, hetvenhat Mesterkurzust tartott Kanada-szerte. Tanítványainak száma meghaladja a 10.000-et. 1978-ban publikálta a „Sing, Silverbirch, Sing” című népdalelemző könyvét, amelyet tankönyvként használnak Kanadában.

Bartalu Ilona 46 éve él házasságban Janota Gáborral, a világszerte ismert fagottművésszel. Házasságukból három gyermek született: Zsófia, Márton, Orsolya.

1994 óta a Duna Televízió zene vezetője, főszerkesztője és aktív alkotója.

1999-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje kitüntetésben részesült.

1999-ben az Artisjus Nívódíjat kapta.

2000. október 23-án Rendületlenül Diplomát kapott.

2000. október 23-án Köröstarcsán Díszpolgárrá avatták.

2001. január 1-én lemondott Duna Televíziós pozíciójáról.

2001 óta szabadfoglalkozású tanárként dolgozik számos területen. A Tarhosi Zenei Napok keretében a határon túli magyarok posztgraduális Kodály Kurzusának művészeti vezetője, országjáró tanárként itthon és Erdélyben mesterkurzusokat, előadásokat tart. A vancouveri Langara College „Music Appreciation” tárgyát tanítja, valamint énektanfolyamot vezet az Első Magyar Református Egyház gyermekei részére Vancouverben.

Az életrajz forrása: Szabó Károly Művelődési Ház és Könyvtár, Köröstarcsa honlapja